

Bakı Nur-Sultan üçün Avropaya açılan pəncərədir

Azərbaycan və Qazaxıstan arasında diplomatik münasibətlərin 30 ili tamam olur

Prezident İlham Əliyevin Qazaxıstan Prezidenti Kasım-Jomart Tokayevi Azərbaycana rəsmi səfərə dəvət etməsini və onların görüşünü, iki dövlət arasında 2022-2026-cı illər üzrə əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi haqqında Kompleks Proqramın qəbul edilməsini və bu səfər çərçivəsində iki dövlətin müvafiq qurumlarının 20-dən çox sənəd imzalamasını Azərbaycanla Qazaxıstan arasındakı 30 illik diplomatik münasibətlərin ildönümünün möhtəşəm yekunu kimi də qiymətləndirmək mümkündür.

30 il əvvəl - 1992-ci il avqustun 27-də Azərbaycan Respublikası ilə Qazaxıstan Respublikası arasında diplomatik əlaqələr quruldu. 1994-cü ildən Bakıda Qazaxıstanın, 2004-cü ilin martından Astanada Azərbaycan Respublikasının səfirlikləri, 2008-ci ilin sentyabrından Azərbaycanın Aktau şəhərindəki Baş Konsulluğu fəaliyyətə başladı. Bu illər ərzində iki qardaş xalq arasında qarşılıqlı faydalı iqtisadi və mədəni əməkdaşlıq əlaqələri ən parlaq nümunə kimi inkişaf etməkdədir. Qeyd edək ki, bu əlaqələrin bünövrəsi 1994-cü ildə Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuşdur. Ötən 30 il ərzində ikitərəfli münasibətlər inkişaf edərək strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə çatmışdır.

İki dövlət başçısının Bakı görüşündən bir qədər əvvəl Qazaxıstan-Azərbaycan Hökumətlərarası İqtisadi Əməkdaşlıq Komissiyasının 18-ci iclası keçirilmişdir. Tərəflər bu iclasda ticarət-iqtisadi əməkdaşlıq, yanacaq-energetika kompleksi, nəqliyyat, kənd təsərrüfatı, kosmik və informasiya-kommunikasiya texnologiyaları və s. sahələrdə qarşılıqlı fəaliyyət məsələlərini müzakirə etmişlər. Əslində bu iclası iki dövlət başçısının Bakı görüşünə hazırlıq kimi də qiymətləndirmək olar. İclasda Qazaxıstan tərəfi ənənəvi marşrutların dəyişdirilməsi məsələsini qaldırmışdı. Belə ki, Xəzər regionu yeganə dəniz qapısı olmaqla ömtə axınının formalaşmasında Qazaxıstan üçün mühüm rol oynayır və trans-Xəzər marşrutu və "Şimal-Cənub dəhlizi" ilə böyük dəniz ticarət xətlərinə daha əlverişli çıxışları təmin edir. Qeyd etmək vacibdir ki, artıq Qazaxıstan hökuməti Aktau limanı əsasında konteyner qovşağının tikintisinə başlamış, ikinci dəmir yolu xəttinin çəkilməsi layihələrinin icrasına start vermişdir. İqtisadi Əməkdaşlıq Komissiyasının 18-ci iclasının sonunda qərara alınmışdır ki, 19-cu iclas gələn il Bakıda keçiriləcək.

Prezidentlərin Bakı görüşünü iqtisadi əlaqələrin katalizatoru kimi də qiymətləndirmək mümkündür. Hər iki ölkə bölgədə özünəməxsus regional inteqrasiya və təhlükəsizliyin arxitekturasını müəyyənləşdirir, inkişaf paradigmalarını uğurla tənzimləyir, global inkişafa mümkün töhfələrini verir. Bu, qonşu dövlətlərlə davamlı dialoqun saxlanması, dost dövlətlərlə ahəngdar sosial-iqtisadi, mədəni-humanitar əlaqələrin inkişafına səmtlənən düzgün qurulmuş xarici siyasət kursunun nəticəsidir.

Prezident İlham Əliyev səfər çərçivəsində ikitərəfli gündəliyin aktual məsələlərinə, regional təhlükəsizliklə bağlı məsələ-

lərə, beynəlxalq problemlərə dair ətraflı danışıqlar aparıldığını, müvafiq strukturlar arasında 20-dən çox sənədin imzalanmasını münasibətlərimizin daha geniş hüquqi bazasının yaradılması kimi qiymətləndirmişdir: "Əlbəttə, həmin sənədlər içərisində Qazaxıstan ilə Azərbaycan arasında strateji münasibətlərin möhkəmlənməsi və qarşılıqlı müttəfiqlik əlaqələrinin dərinləşməsi haqqında imzalanmış Bəyannaməni xüsusi qeyd etmək istərdim. Bu bəyannamənin adı sənədin əhəmiyyətinə dəlalət edir. Biz tək-cə strateji tərəfdaşlar deyil, həm də müttəfiqlər".

Qeyd edək ki, birgə bəyannamədə həmçinin Azərbaycanın Mərkəzi Asiya beş ölkəsi ilə çoxtərəfli əməkdaşlığının mümkün inkişafı da əksini tapmışdır. Nəqliyyat-logistika sahələri haqqında ətraflı danışılmış, ölkələrimizi birləşdirən Orta Dəhlizin çox böyük perspektivləri, artıq hər iki dövlətdə böyük həcmli yükləri nəql etməyə imkan verən müasir infrastrukturun yaradıldığı qeyd olunmuşdur. Məqsəd Orta Dəhlizin buraxıcılıq qabiliyyətini daha da artırmaqdır.

Azərbaycan Prezidenti Qazaxıstan Prezidentinə işğaldan azad edilmiş Füzuli şəhərində Uşaqların Yaradıcılığının İnkişafı Mərkəzinin yaradılması təşəbbüsünə görə təşəkkürünü bildirmişdir: "Bu gün həmin mərkəzin təqdimatı keçirildi və biz Qazaxıstanda keçmiş məcburi köçkünlərin qayıtması probleminə nə dərəcədə səmimi münasibət bəsləndiyini, bu problemin Qazaxıstan üçün də nə dərəcədə aktual olduğunu bir daha gördük. Bu təşəbbüsə görə çox təşəkkür edirik. Bu, dostluğun, qardaşlığın, həmrəyliyin təzahürüdür".

Prezident İlham Əliyev belə hesab edir ki, əsas məqsəd nəqliyyat-logistika sahəsi çərçivəsində qarşılıqlı fəaliyyətimizin prioritet istiqamətləri üzərində cəmləşdirilməsi və ömtə dövryyəsinin həcmimin 1 milyard dollara çatdırılmasıdır.

Qazaxıstan Prezidenti Kasım-Jomart Tokayev bəyanatında böyük qələbənin və Azərbaycanın sahib olduğu bütün uğurların müəllifinin adını belə çəkdi: "Azərbaycanın milli lideri, bizim qardaş ölkənin Prezidenti İlham Heydər oğlu Əliyevin çox böyük şəxsi xidmətləri var". Tokayev Azərbaycanın uğurlarının inkişafı üçün bu nəcib iş əllərindən gələn töhfəni verməyə hazır olduqlarını bildirmişdir. "Qazaxıstanın taxıl, buğda, kənd təsərrüfatı məhsullarının digər növlərini tədarük etmək imkanı var. Eyni zamanda Qazaxıstanda da Azərbaycandan kənd təsərrüfatı məhsullarını, yəni meyvə-

tərəvəz məhsullarını idxal etməyə ehtiyac var. Sadəcə bir misal götürək: sizin bazarda bir manata satılan narın qiyməti bizim şimal şəhərinin bazarlarında 10 manatdan yuxarıdır, bəzən də 15 manata çatır. Eyni zamanda bir sıra qazaxıstanlı istehsalçılar Azərbaycana 100 adda, 300 milyon dollardan artıq məbləğdə mal tədarükünü artırmağa hazırdırlar".

Qazaxıstan Prezidenti iki dövlət arasında qurulan diplomatik münasibətlərin 30 illik uzun bir tarixi yol keçdiyini, hər şeyin sıfırdan qurulduğunu bildirmiş və ölkələrimiz arasında strateji tərəfdaşlıq və müttəfiqlik barədə imzalanmış bəyannaməni irəliyə doğru atılan real addım kimi səciyyələndirmişdir.

Qazaxıstan Prezidenti ölkəsində Azərbaycan mədəniyyəti öngünlüyünün keçirilməsi barədə təşəbbüs irəli sürmüş, həmçinin Sumqayıt şəhərində küçələrdən birinin qazax xalqının görkəmli nümayəndəsi Əhməd Baytursinovun adını daşması ilə bağlı minnətdarlığını ifadə etmişdir: "Əlamətdar haldır ki, Əhməd Baytursinov 1926-cı ildə məhz burada, Bakı şəhərində keçirilmiş Birinci Ümumittifaq Türkoloji Qurultayının nümayəndəsi olub. Mənim fikrimcə, bu fakt bir daha göstərir ki, ölkələrimiz və xalqlarımız arasında əlaqələr həmişə çox sıx olub. Bildiyiniz kimi, bizim paytaxtımız Nur-Sultan şəhərinin, - o vaxt Astana adlanırdı, - küçələrindən birinə görkəmli dövlət xadimi, Azərbaycan xalqının böyük oğlu Heydər Əliyevin adı verilmişdir".

Qazaxıstanlıların Ulu Öndərə belə dərin sevgi bəsləməsinin tarixi onun siyasi büroda olduğu illərdə qazaxların manafeyinə uyğun gələn addımları atması ilə bağlıdır. Bütün sahələrdə fəal qarşılıqlı əməkdaşlıq 1994-cü ilin oktyabrında Heydər Əliyevin türk dövlətləri başçılarının II Zirvə görüşündə iştirak etmək üçün Qazaxıstana gəlişindən başlamışdır. O zaman Azərbaycan-Qazaxıstan əməkdaşlığının həm türk dövlətləri arasında əlaqələr çərçivəsində, həm də ikitərəfli formatda qurulması qərara alınmışdır. Ulu Öndərdən sonra isə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin söyləri nəticəsində bu əməkdaşlıq strateji və intensiv xarakter alaraq genişlənməmişdir.

Biz qazaxlar bunu Prezident İlham Əliyevin simasında Azərbaycanın böyük uğuru kimi qiymətləndiririk. Ən yüksək səviyyəli memorandumun imzalanması biz qazaxların qəhrəman, özəli türk torpaqlarını öz xalqına qaytaran qalib İlham Əliyevin böyük beynəlxalq nüfuzundan xəbər verir.

Əminik ki, İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Azərbaycan xalqı öz parlaq gələcəyini inamla quracaqdır. Biz qazaxlar isə Azərbaycanlı qardaşların bütün nailiyyətlərinə ancaq sevinəcəyik.

Baxtibay JUMADILDIN,
"Kazaxstanu" jurnalının
redaktoru,

(məxsusi olaraq
"Azərbaycan" qəzeti üçün)